

ПРИРОДЊАЧКИ МУЗЕЈ У БЕОГРАДУ
MUSEUM D'HISTOIRE NATURELLE DE BEOGRAD

ПОСЕБНА ИЗДАЊА
Editions hors série
Књига 31. Livre

Др ВОЈИСЛАВ М. НИКОЛИЋ

ПРОУЧАВАЊЕ СПОРА И ПОЛЕНА ИЗ ПЛИОЦЕНСКОГ
ЛИГНИТА КОСОВСКОГ БАСЕНА — СА ОСВРТОМ НА
ДАНАШЊИ ИЗГЛЕД ВЕГЕТАЦИЈЕ КОСОВА

UNTERSUCHUNGEN DER SPOREN UND DES POLLENS
AUS DER PLIOZÄNWEICHBRAUNKOHLE DES
KOSOVO-BECKENS — MIT RÜCKSICHT AUF DIE
HEUTIGE VEGETATION VON KOSOVO

von

Dr VOJISLAV M. NIKOLIC

БЕОГРАД — БЕОГРАД
1966.

U V O D*

Palinologija, iako relativno mlada nauka, danas se sa uspehom primenjuje pri proučavanju paleozojskih, mezozojskih i tercijarnih sedimenata, kako fitogenih tako i pravih neorganskih stena. Zahvaljujući osvojenoj metodici obrade materijala polje istraživanja je znatno prošireno.

Koristeći palinologiju u praktične svrhe, vrlo često dobijamo i odgovore na još uvek nerešena pitanja iz evolucije biljaka, paleoklimatologije, paleoekologije i fitostratigrafije, te se može slobodno reći da je značaj palinoloških istraživanja višestruk.

I pored toga što palinologija sa uspehom rešava mnoge geološke stratigrafske probleme, može se, ipak reći da ona zauzima posebno mesto u proučavanju ugljenih ležišta.

Uočavanjem ranijih promena u vegetaciji, koje nastaju kao posledica čitavog niza složenih fizičko-geografskih uslova i geoloških zbivanja u određenom vremenskom periodu geološke prošlosti, moguće je pratiti tok i način formiranja ležišta uglja.

Rezultati palinoloških istraživanja, osobito proučavanje mikrofascija, pri čemu se može jasno sagledati geneza ugljenog ležišta i smenjivanje različitih tipova uglja, koriste se u praksi za utvrđivanje sposobnosti uglja za briketiranje, koksovanje i dr.

Imajući sve ovo u vidu, na predlog profesora Rudarsko-geološkog fakulteta dr Nikole Pantića, pristupio sam palinološkoj obradi lignita iz Kosovskog ugljenog basena, s ciljem da izvršim analizu tri bušotine kroz ugljeni sloj dobijene prilikom istraživanja radova u basenu i na osnovu utvrđenih rezultata proučim promene u vegetaciji, kao i da propratim tok i način formiranja ležišta uglja.

Pod sugestijom dr Milorada M. Jankovića, profesora Prirodno-matematičkog fakulteta, proširio sam studiju s ciljem da se primenom savremenih fitocenoloških metoda dobije opšta slika o današnjoj vegetaciji Kosova i njegovog područja i izdvoje najčešće šumske zajednice obodnih masiva.

Osim predloga, profesori dr Nikola Pantić i dr Milorad Janković svesrdno su mi pomagali u toku rada korisnim savetima i smatram za prijatnu dužnost da im se ovim zahvalim.

Takođe svesrdno zahvaljujem Direkciji Kombinata za eksploataciju i preradu kosovskih lignita, na čelu sa generalnim direkto-

* Iz doktorske disertacije odbranjene na Prirodno-matematičkom fakultetu Univerziteta u Beogradu, 29. decembra 1965. godine, pred komisijom koju su sačinjavali: Dr Milorad Janković, Dr Nikola Pantić i Dr Budislav Tatić.

SADRŽAJ

UVOD	3
GEOGRAFSKI POLOŽAJ KOSOVSKE BASENE	4
GEOLOGIJA KOSOVSKE BASENE	5
STAROST I GEOLOŠKA EVOLUCIJA UGLJENOG SLOJA	8
METODIKA PRIKUPLJANJA I OBRADE MATERIJALA	9
OPIS MIKROFOSILA	11
OBLICI NEKIH SPORA I POLENA IZ NASLAGA LIGNITA U KOSOVSKE BASENE (TABLE)	37
GRAFIČKO PREDSTAVLJANJE REZULTATA PALINOLOŠKE ANALIZE (POLENSKI DIJAGRAM)	66
OPIS DIJAGRAMA	67
PREGLED DOSADAŠNJIH REZULTATA PALINOLOŠKIH ISTRAŽIVANJA UGLJENIH SLOJEVA NA BALKANSKOM POLUOSTRVU	79
PLIOCENSKA VEGETACIJA KOSOVSKE BASENE	86
Močvarni region	87
Brdski region	90
Planinski region	91
DANAŠNJE KLIMATSKE PRILIKE KOSOVA	93
O DANAŠNJOJ VEGETACIJI OBODNIH DELOVA KOSOVA	99
Šuma vrba i topola	100
Šuma sladuna i cera	102
Šuma kitnjaka i graba	109
Brdska šuma hrasta kitnjaka	112
Bukova šuma sa mahovinama	117
Brdska bukova šuma	119
Bukova šuma srednjeg pojasa	126
DISKUSIJA	131
LITERATURA	137
ZUSAMMENFASSUNG	142